

حل مسائله به روش خلاق

نویسنده : دیان دریز

طراح: آمبر تورن کولیس

مترجم : دکتر محمدعلی میرزابیگی

دریز، دایان

Draze, Dianne

حل مسأله به روش خلاق: راهنمای عملی و گام به گام / نویسنده دیان دریز؛ مترجم محمد علی میرزاییگی.
تهران: برادری: نسل نو اندیش، ۱۳۹۰.
۱۳۶ص: مصور، جدول، نمودار.
۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۰۳-۱-۱

فیبا

عنوان اصلی: Creative problem solving for kids

اندیشه و تفکر خلاق (آموزش و پرورش)

تدریس اثربخش

میرزاییگی، محمد علی، مترجم

LB ۱۰۶۲ ج ۴ / ۸۱۳۹۰

۳۷۰/۱۵۷

۲۵۵۰۹۷۰

حل مسأله به روش خلاق

نویسنده: دیان دریز

مترجم: دکتر محمد علی میرزاییگی

ویراستار: مونا مغفرتی

صفحه آرا: مریم خوبخت

طراح جلد: آزاده قلی زاده

ناشر: برادری

ناشر همکار: نسل نو اندیش

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۰

قیمت: ۳۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۰۳-۱-۱

ISBN: 978-600-92203-1-1

تلفن: ۰۹۱۳۲۷۱۷۸۱۰

۸۸۹۴۲۲۴۷-۹

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم.....	۱۳
اطلاعات برای آموزش دهنده	۱۷
حل مسأله به روش خلاق چیست؟	۱۷
هدف‌های آموزشی.....	۱۸
ارائه‌ی «ج م خ»	۱۹
فرآیند حل مسأله به روش خلاق.....	۲۰
۱- تشخیص مسأله	۲۰
۲- یافتن حقایق.....	۲۱
۳- تعریف مسأله	۲۲
۴- یافتن ایده‌ها	۲۲
۵- قضاوت در مورد ایده‌ها	۲۳
۶- اقدام به عمل	۲۴
درس‌ها و پیشنهادهایی برای تدریس	۳۰
۱- مسایل و رویدادهای جاری	۳۰
۲- فهرستی از آرزوها	۳۱
۳- مسایل شخصی	۳۲
۴- بهبودها	۳۲
۵- شاخه‌بندی کردن	۳۳
۶- افراد، مکان‌ها، رویه‌ها و چیزها	۳۴
۷- تعریف کردن مشکلات خودتان	۳۵
درس‌ها و پیشنهادهای تدریس	۴۴
۱- حقایق موجود در روزنامه‌ها.....	۴۴
۲- تعریف کردن یک عنوان گسترده	۴۴

- ۳- نمایش چگونه رخ دادن مسأله ۴۵
- ۴- انتخاب ادبیات ۴۵
- درس‌ها و پیشنهادهای تدریس ۵۴**
- ۱- طرح درست سؤال ۵۴
- ۲- چه کسی - چه کاری را - انجام می‌دهد؟ ۵۶
- ۳- مسأله‌ی کلاس درس ۵۸
- ۴- دیدگاه‌های دیگر ۵۸
- ۵- ترکیب اظهارات مربوط به مسأله ۶۰
- درس‌ها و پیشنهادهای تدریس ۶۶**
- ۱- فعالیت‌هایی برای ایجاد آمادگی ۶۶
- ۲- بارش فکری ۶۸
- ۳- ارتباط اجباری ۶۹
- ۴- چک لیست ایده‌ها ۷۱
- ۵- بارش فکری همراه با توقف ۷۳
- ۶- فهرست ویژگی‌ها ۷۴
- درس‌ها و پیشنهادهای تدریس ۸۶**
- ۱- ملاک‌های شیرینی ۸۶
- ۲- ملاک‌های اسباب‌بازی ۸۷
- ۳- هدیه‌ی یک دوست ۸۷
- ۴- قوت‌ها و ضعف‌ها ۸۸
- ۵- ترتیب براساس درجه ۸۸
- درس‌ها و پیشنهادهای تدریس ۱۰۰**
- ۱- طرح‌های اجرایی ساده در مقابل پیچیده ۱۰۰
- ۲- یک پرنده ۱۰۱
- ۳- نقشه‌ی پارک ۱۰۱

حل مسأله به روش خلاق، فرایندی ویژه در حل مسایل است که اولین بار در مؤسسه‌ی آموزشی خلاق^۱ که ابتدا توسط اُسبرن^۲، پارنس^۳، نولر^۴ و بایندی^۵ ایجاد شد و طی سال‌ها توسط بسیاری از افراد در این حوزه، توسعه یافت، و بازنگری شده است. فرایند ارائه شده در کتاب حاضر براساس مآخذی تهیه شده که توسط ام. ا. ادواردز^۶ در دو برابر ساختن قدرت ایده^۷ و توسط اسکات ایساکن سن^۸ و دونالد ترهفینگر^۹ در حل مسأله با روش خلاق: دوره‌ی پایه^{۱۰} ارائه شده است.

در زیر، فهرستی از منابع دیگر برای ارائه‌ی اطلاعات در مورد فرایندهای حل مسأله به روش خلاق آورده شده است.

Creative Approaches to Problem Solving Isaksen Dorval
and Irettinger, Dubuque, IA Kendall/ Hunt. 1994

CPS Evaluation Sourcebook Treffinger, Sortare and
Tallman, Sarasota, FL Center for Creative Learning,
1992.

The Creative Process Angelo M. Biondi, Buffalo, NY
D.O.K., 1972

1 - Creative education Foundation

2 - Osborn

3 - Parnes

4 - Noller

5 - Biondi

6 - M.O. Edwards

7 - Doubling Idea Power

8 - Scott Isaksen

9 - Donald Treffinger

10 - Creative Problem Solving: The Basic Course

- The creative Problem Solver's Guidebook, Treffinger, Sortore and Tallman, Sarasota, FL Center for Creative Problem Solving. 1992.
- Creative Problem Solving An Introduction Treffinger, Isaksen and Dorval, Sarasota FL Center for Creative Learning, 1994
- Creative Problem Solving the Basic Course Scott G Isaksen and Donald Treffinger Buffalo , NY Bearly Limited, 1985.
- Creativity is Forever Gary Davis, Dubuque, IA Kendall/Hunt, 1983.
- Doubling Idea Power M. O Edwards Palo Alto CA Idea Development Associates. 1975.
- Have an Affair with Your Mind Angelo M. Biondi, Buffalo, NY D.O.K. 1974
- Pickles, Problems and Dilemmas Dianne Drazee. San Luis Obispo, CA Dandy Lion Publications, 1994.
- Primarily Problem Solving Dianne Drazee. San Luis Obispo. CA Dandy Lion Publications. 1986.
- The Real Problem Solving Handbook Donald Treffinger, Sarasota, FL Center for Creative Learning 1994.
- The Universal Traveler Don Koberg and Jim Bagnall, Los Altos, CA William Kaufmann, 1972.
- For Additional Information about Creative Problem Solving contact the Center for Studies in Creativity. Buffalo State College, Chase Hall, 1300 Elmwood Ave, Buffalo NY 14222 or The Center for Creative Learning. 4152 Independence Court Sarasota. FL 34234.

پیشگفتار مترجم

در حالی که رشد مهارت‌های تفکر از مهم‌ترین وظایف آموزش و پرورش به‌شمار می‌رود، آموزش مدارس و برنامه‌های درسی اجرا شده در مراکز آموزشی، همواره در دستیابی به این اهداف با و نارسایی‌ها و ضعف‌های عمده روبه‌رو بوده است. این در حالی است که از سویی، رشد مهارت‌های تفکر مانند پرورش تفکر خلاق و توانایی حل مسأله، از هدف‌های مورد نظر در آموزش دروس مختلف است و از سوی دیگر، در این راستا متخصصان آموزش و پرورش و برنامه‌ریزی درسی در سراسر جهان تلاش‌هایی پیگیرانه داشته‌اند؛ از این‌رو با توجه به اهمیت این گونه هدف‌ها و همچنین محدودیت کتاب‌های درسی و برنامه‌های رسمی مدارس در تحقق بخشیدن به هدف‌های مربوط به تفکر و پرورش آن، لزوم استفاده از کتاب‌ها و انواع برنامه‌های جبرانی مناسب در این زمینه آشکار می‌شود.

در کشور ما، مباحثی مانند حل مسأله و تفکر خلاق را می‌توان به‌عنوان بخشی از کتاب‌ها، به‌ویژه در منابع مربوط به روان‌شناسی تربیتی که به زبان فارسی تألیف یا ترجمه شده است، مشاهده نمود؛ با این‌وجود کتاب‌هایی که به‌طور مستقل به مهارت حل مسأله به روش خلاق توجه کرده باشند، با محدودیت قابل توجهی روبه‌رو هستند. از این‌رو ترجمه و نشر کتاب حاضر با عنوان «حل مسأله به روش خلاق» شاید بتواند تلاش مؤثری برای رفع این محدودیت باشد.

ویژگی برجسته‌ی این کتاب این است که مباحث آن در قالب راهنمای عملی و گام به گام تدوین شده است. به این صورت که مؤلف با ارائه‌ی تعریفی از حل مسأله به روش خلاق و معرفی مراحل انجام آن، فعالیت‌هایی را برای کسب مهارت‌های مربوط به هر مرحله پیشنهاد می‌دهد و با این شیوه، فرصت‌های سازنده‌ای را نیز برای مهارت‌آموزی مخاطبان، مرتبط با مفاهیم مطرح شده فراهم می‌آورد. علاوه بر تمرین‌های انجام شده‌ی مرتبط با هر مرحله، در بخش پایانی کتاب، چهار مسأله معرفی شده است تا مخاطبان برای هر یک از این مسائل از آغاز تا پایان، به تمرین یک دوره‌ی کامل از حل مسأله بپردازند.

مخاطبان این کتاب در وهله‌ی اول، معلمان و مربیان هستند که می‌خواهند مهارت‌های تفکر را به دانش‌آموزان خود آموزش دهند؛ بنابراین در کتاب حاضر، معرفی هر مرحله از حل مسأله به روش خلاق با مبحثی با عنوان «یادداشت‌های تدریس» آغاز می‌شود. دیگر مخاطبان این کتاب را می‌توان دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی و روان‌شناسی دانست. همچنین دانش‌آموزان سال‌های آخر دوره‌ی ابتدایی تا دبیرستان از مخاطبان این کتاب به شمار می‌روند؛ زیرا مثال‌های ارائه‌شده‌ی مسائل مورد بحث در این کتاب، طیفی از مسائل مرتبط با کودکان از دوره‌ی ابتدایی و نوجوانان دوره‌های راهنمایی و دبیرستان را دربرمی‌گیرد.

مترجم با وجود این که بر حفظ محتوای کامل کتاب در ترجمه

سعی داشته اما در مواردی اندک، به حذف و تعدیل برخی مثال‌ها پرداخته است تا متن ترجمه با فرهنگ جامعه‌ی ما هماهنگ شود. همچنین سعی بر آن بوده است که تا حد امکان زبان و بیان ترجمه ساده و قابل درک باشد؛ تاجایی که در موارد لازم، دانش‌آموزان دبیرستانی بتوانند به‌طور مستقل به مطالعه و استفاده از آن بپردازند. در پایان از همسر، پوران میرزایی، سپاسگزارم که مسئولیت تأیید مطالب و تنظیم طرح‌های اولیه، همچنین در مقابله‌ی اصلاحات نهایی ترجمه، همکاری داشته است.

امیدوارم که نظرات و پیشنهادهای خوانندگان گرامی در مورد هرگونه ابهام و اشکال احتمالی در ترجمه، باعث بهبود کتاب حاضر در چاپ‌های بعدی شود.

دکتر محمدعلی میرزایی

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

اردیبهشت ۹۰

Email: Mbeigi@ut.ac.ir